UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

De carnium esu, oratio posterior

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1372

Visual Library

πᾶσα ἀνάγκη τὸ στόμωμα τῆς ψυχῆς καὶ τὸ φέγγος ἀμβλύτητα καὶ σύγχυσιν ἔχειν, καὶ πλανᾶσθαι καὶ φέρεσθαι πρὸς τὰ λεπτὰ καὶ δυσθεώρητα τέλη τῶν πραγμάτων αὐγὴν καὶ τόνον οὐκ ἐχούσης. χωρὶς δὲ τούτων ὁ πρὸς φιλανθρωπίαν ἐθισμὸς οὐ δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι; τίς γὰρ ἂν ἀδικήσειεν ἄνθρωπον, οὕτω πρὸς ἀλλότρια καὶ ἀσύμφυλα διακείμενον καὶ πρᾴως καὶ φιλανθρώπως; ἐμνήσθην δὲ τρίτην ἡμέραν διαλεγόμενος, τὸ τοῦ Ξενοκράτους, καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι τῷ ζῶντα τὸν κριὸν ἐκδείραντι δίκην ἐπέθηκαν. οὐκ ἔστι δὲ (οἶμαι) χείρων ὁ ζῶντα βασανίζων τοῦ παραιρουμένου τὸ ζῆν καὶ φονεύοντος. ἀλλὰ μᾶλλον (ὡς ἔοικε) τῶν παρὰ συνήθειαν ἢ τῶν παρὰ φύσιν αἰσθανόμεθα. καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖ κοινότερον ἔλεγον. τὴν δὲ μεγάλην καὶ μυστηριώδη καὶ ἄπιστον ἀνδράσι δειλοῖς (ἥ φησιν ὁ Πλάτων) καὶ θνητὰ φρονοῦσιν ἀρχὴν τοῦ δόγματος, ὀκνῶ μὲν ἐπὶ τῷ λόγῳ κινεῖν, ὥσπερ ναῦν ἐν χειμῶνι ναύκληρος, ἢ μηχανὴν αἴρειν ποιητικὸς ἀνὴρ ἐν θεάτρῳ σκηνῆς περιφερομένης. οὐ χεῖρον δ' ἴσως καὶ προανακρούσασθαι καὶ προαναφωνῆσαι τὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους. ἀλληγορεῖ γὰρ ἐνταῦθα τὰς ψυχάς, ὅτι φόνων καὶ βρώσεως σαρκῶν καὶ ἀλληλοφαγίας δίκην τίνουσαι σώμασι θνητοῖς ἐνδέδενται. καίτοι δοκεῖ παλαιότερος οὗτος ὁ λόγος εἶναι. τὰ γὰρ δὴ περὶ τὸν Διόνυσον μεμυθευμένα πάθη τοῦ διαμελισμοῦ, καὶ τὰ Τιτάνων ἐπ' αὐτὸν τολμήματα, γευσαμένων τε τοῦ φόνου κολάσεις τε τούτων καὶ κεραυνώσεις, ᾐνιγμένος ἐστὶ μῦθος εἰς τὴν παλιγγενεσίαν· τὸ γὰρ ἐν ἡμῖν ἄλογον καὶ ἄτακτον καὶ βίαιον, οὐ θεῖον ἀλλὰ δαιμονικόν, οἱ παλαιοὶ Τιτᾶνας ὠνόμασαν, καὶ τοῦτ' ἐστι κολαζομένου καὶ δίκην διδόντος.

A omnino necesse est splendorem animi lucemque retundi, atq; conturbari, vagarique & ad viles res cernendas se conferre, cum ad consideranda ea q̃ aliquid habent difficultatis, nihil ei sit acuminis atque viriũ. Iam absq; hæc essent, quis non maximi faciat adsuefactionẽ ad humanitatem? quis enim lædere vellet hoẽm, ita benigne & humaniter affectũ animo ad aliena & non cognatorum sibi mala? Nudiustertius disserens, mentionẽ feci Xenocratis: & q̃ Athenienses pœnã ab eo exegerũt, qui viuo arieti pellẽ detraxerunt. non est aũt, puto, viuũ torquens deterior eo qui interficit. Sed nimirum magis ea sentimus q̃ consuetudini, q̃ quæ naturæ B repugnant. Initium aũt nostræ opinionis, magnũ illud & sacri mysterii germanum, ignauisq; (vt ait Plato) & mortalia sapientibus incredibile, equidẽ vix audeo verbis attingere: tanquã cum nauim in tempestate gubernator torquet, aut in theatro scena labante, machinã tollit poeta. Tamen nihil obstat quominus Empedocleam sententiã procemii loco præcinã. Quod.n. nostræ animæ mortalibus corporib. sunt illigatæ, id ita interpretatur, quod pœnas ex cædium & esus carniũ pendant. Quanq̃ hæc quidẽ oratio videtur esse antiquior. Quæ.n. C fabulæ ferũtur de Baccho membratim discerpto, & quæ aduersus eum conati sint Titanes, vtq; gustauerint cæsi cadauer, punitiq; & fulminibus icti perierint: sermo est qui ad nouos refertur natales, secundumq; ortum. Brutam enim in nobis animæ facultatem, incompositam eam & violentam, non diuinam, sed à genio profectam, veteres Titanas appellauerunt: eaq; est quæ dat pœnas.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΕΡΙ ΣΑΡΚΟΦΑΓΙΑΣ.

Λόγος β.

Ἐπὶ τὰ ἕωλα τῆς σαρκοφαγίας προσφάτοις ἡμᾶς ὁ λόγος παρακαλεῖ ταῖς τε διανοίαις καὶ προθυμίαις ἐλθεῖν. χαλεπὸν μὲν γὰρ (ὥσπερ Κάτων ἔφησε) λέγειν πρὸς γαστέρας ὦτα μὴ ἐχούσας· καὶ πέποται ὁ τῆς συνηθείας κυκεών, ὥσπερ ὁ τῆς Κίρκης ὠδίνας ὀδύνας κυκεὼν ἀπάτας τε γόους τε· καὶ τὸ ἄγκιστρον ἐκβάλλειν τῆς σαρκοφαγίας ὡς ἐμπεπλησμένων τῇ φιληδονίᾳ, καὶ διαπεπαρμένον, οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν. ἐπεὶ καλῶς εἶχεν, ὥσπερ Αἰγύπτιοι τῶν νεκρῶν τὴν κοιλίαν ἐξελόντες, καὶ πρὸς τὸν ἥλιον ἀνασχίζοντες ἐκβάλλουσιν, ὡς αἰτίαν ἁπάντων ὧν ὁ ἄνθρωπος ἥμαρτεν, οὕτως ἡμᾶς ἑαυτοῖς τὴν γαστριμαργίαν καὶ μιαιφονίαν ἐκτέμνοντας, ἁγνεῦσαι τὸν λοιπὸν βίον. ἐπεὶ ἥ γε γαστὴρ οὐ μιαιφόνον ἐστίν, ἀλλὰ μιαινόμενον ἀπὸ τῆς ἀκρασίας. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ ἀδύνατον, ἢ διὰ τὴν συνήθειαν τὸ ἀναμάρτητον αἰσχυνόμενοι, τῷ ἁμαρτάνοντι χρησόμεθα διὰ τὸν λόγον, ἐδώμεθα σάρκας, ἀλλὰ πεινῶντες οὐ τρυφῶντες· ἀναιρήσομεν ζῷον, ἀλλ' οἰκτείροντες καὶ ἀλγοῦντες, οὐχ ὑβρίζοντες οὐδὲ βασανίζοντες· οἷα νῦν πολλὰ δρῶσιν, οἱ μὲν εἰς σφαγὴν ὑῶν ὠθοῦντες ὀβελοὺς διαπύρους,

D PLVTARCHI DE CARNIVM ESV,

Oratio posterior.

Ratio nos hortatur, vt recentibus alacribusq; cogitationibus ad disputationem de carniũ esu pridianã reuertamur. Est vero, vt aiebat Cato, difficile verba facere ad ventres auribus carentes: E haustusq; est à plerisq; consuetudinis ille è variis mixtus ac confusus potus, Circæi cyceonis instar pariens

Fraudes, & gemitus, cruciatus, atq; dolores.

neq; facile hamus eximi põt esus carniũ, voluptatis cupiditate occupatis ac tanq̃ trãsfixis. Equidẽ conueniebat, vt quo more hominis mortui vẽtrẽ exsecãt, atq; aduerso Sole cõscissũ abiiciũt, eũ innuẽtes fuisse causã omniũ quę in vita peccauit homo: ita nos gulæ cædisq; studio euulso reliquũ vitæ tẽpus caste exigere. quãdo ipse venter nõ ad cædes impellit, sed intẽperantiæ nostræ culpa iis polluitur. Verumtamẽ si fieri nequit vt plane vitemus esum F carniũ, & cõsuetudo facit vt nos pudeat isto peccato abstinere: saltẽ cũ ratione peccemus. Edamus, inquam, carnes, sed fame, non luxuria impulsi: interficiamus animal, sed miserantes & dolentes: nõ insultantes & excruciãtes. qualia nunc multi multa perpetrant. alii verubus ignitis porcos iugulant, vt ferri

vt ferri tinctura sanguis exstinctus atque diffusus A carnem molliat delicatamque reddat. alii vberibus suum fetarum instante iam partu insiliunt eaq; calcant, vt sanguinem & lac & tabum fetus simul interfecti inter matris dolores eximentes, (proh Piacularis Iupiter) maxime inflammatam animalis partem vorent. alii grues & olores oculis consutis inclusos in tenebris saginant, alienis temperamẽtis atq; condimẽtis gustum nouum obsonio suo cõciliantes. Vnde apprime manifestum fit, non alimenti aut vsus necessitatisue gratia, sed ob satietatem, luxum & prodigalitatẽ nefas hoc ad voluptatem parandam fuisse conversum. Proinde sicvt libidinem in mulierib. suis non explẽtes, omnia tentando ac incestis cupiditatibus vagando tãdem ad B infanda prolabuntur: sic circa nutrimentum intẽperantia naturalem & necessarium transgressa finẽ crudelitate ac flagitio cupiditatem variauit. Etenim sensus contagio quodam vitiantur, vnusq; alterius vitio & libidini socium se præbet, vbi modũ à natura præscriptum excedunt. Sic auditus vitio laborans, Musicam corrupit, vt molles quidam effeminatiq; modi turpes palpationes muliebresque titillationes ederent. Ita visus didicit non pyrrichio saltu gaudere, non gesticulationibus manuum, nõ C saltationibus elegantib. videndis: sed cædes & mortes hominum, vulneraq; & pugnas spectaculum sumtuosissimum sibi parere. Ita iniustæ mensæ comitatur coitus intemperans: coitui turpi auditiones à musica alienæ, cantibus & auditionibus impudentibus theatra absurda, spectaculis inhumanis immanitas & aduersum homines crudelitas. Itaq; diuinus ille Lycurgus in tribus suis legum tabulis, quas retras appellant, serra & securi solis ianuas domorum ac fastigia fabricari iussit, nullo alio instrumento adhibito. nõ profecto q; asciis, terebris, alijsque ad subtile opus faciendum vtilib. bellũ indixisset: sed sciens, ne talib. ædificiis nõ illaturum lecti- D cã auro ornatã, mensas argenteas, purpureos tapetes, lapides pretiosos: ac domum talẽ, culcitrã, mensam, calicemq;, trahere secũ cœnã tenuẽ, prandiũq; vulgare. Initio verò prauæ viuẽdi rationis succedit

(*Lactens equam propter ceu pullus cursitat*)

omnis luxuria & profusio. Quæ enim non est sumtuosa cœna, ad quam aliquod necatur animal? An paruum impendium videtur nobis anima? nondum dicam, fortasse patris, matris, filii aut amici anima, vt Empedocles: sed tamen sensu, visu, auditu, vi imaginandi, intelligendique prædita? quam ad E sui appetitum & consecutionem, alienique fugam vnumquodque animal à natura accepit. Iam hoc considera, vtri nos melius cicures humanosque faciant philosophorum: iine qui liberos, amicos, parentes vxores à nobis manducari volunt, vt morte vere exstinctos: an Pythagoras & Empedocles, qui nos condocefaciũt etiam erga alius generis animalia, iustitiam exercere? Tu quidem rides eum, qui ab ouis esu abstinet. Is tamem dicet: cum vos videmus mortui patris aut matris portiones abscindere, amicisque eas absentibus mittere, præsentes verò inuitare, carnesque illis larga manu opponere, non rideam? Quãquam nos fortasse peccamus, qui libros F istos attingimus, manibus, oculis, pedibus, & aurib. nõ prius lustratis. nisi profecto hęc ipsa lustratio est, cũ de hisce differentes oratione liquida (vt ait Plato)

A ἵνα τῇ βαφῇ τοῦ σιδήρου περισβεννύμενον τὸ αἷμα καὶ διαχεόμενον, τὴν σάρκα θρύψῃ καὶ μαλάξῃ. οἱ δὲ οὔθασι συῶν ἐπιτόκων ἐναλλόμενοι καὶ λακτίζοντες, ἵνα αἷμα καὶ γάλα καὶ λύθρον ἐμβρύων ὁμοῦ συμφθαρέντων ἐν ὠδῖσιν ἀναδεύσαντες (ὦ Ζεῦ καθάρσιε) φάγωσι τοῦ ζώου τὸ μάλιστα φλεγμαῖνον. ἄλλοι γεράνων ὄμματα καὶ κύκνων ἀπορράψαντες καὶ ἀποκλείσαντες ἐν σκότει πιαίνουσιν, ἀλλοκότοις μίγμασι καὶ καρυκείαις τισὶν αὐτῶν τὴν σάρκα ὀψοποιοῦντες· ἐξ ὧν καὶ μάλιστα δῆλόν ἐστιν ὡς οὐ διὰ τροφὴν οὐδὲ χρείαν, οὐδὲ ἀναγκαίως, ἀλλ' ὑπὸ κόρου καὶ ὕβρεως καὶ πολυτελείας, B ἡδονὴν πεποίηνται τὴν ἀνομίαν. εἶτα ὥσπερ ἐν γυναιξὶν ἡδονῆς κόρον οὐκ ἐχούσης, ἀποπειρώμενος πάντα καὶ πλανώμενος ἀκολασταίνων ἐξέπεσεν εἰς τὰ ἄρρητα· οὕτως αἱ περὶ τὴν ἐδωδὴν ἀκρασίαι τὸ φυσικὸν παρελθοῦσαι καὶ ἀναγκαῖον τέλος, ἐν ὠμότητι καὶ παρανομίᾳ ποικίλλουσι τὴν ὄρεξιν. συννοσεῖ γὰρ ἀλλήλοις τὰ αἰσθητήρια καὶ συναναπείθεται καὶ συνακολασταίνει μὴ κρατοῦντα τῶν φυσικῶν μέτρων. οὕτως ἀκοὴ νοσήσασα μουσικὴν διέφθειρεν, ἀφ' ἧς τὸ θρυπτόμενον καὶ θηλυνόμενον αἰσχρὰς ποθεῖ ψηλαφήσεις καὶ γυναικώδεις γαργαλισμούς. αὕτη τὴν ὄψιν ἐδίδαξε μὴ C πυρρίχαις χαίρειν, μηδὲ χειρονομίαις, μηδὲ ὀρχήμασι γλαφυροῖς, μηδὲ ἀγάλμασι καὶ γραφαῖς, ἀλλὰ φόνον καὶ θάνατον ἀνθρώπων, καὶ τραύματα καὶ μάχας, θέαμα ποιεῖσθαι πολυτελέστατον. οὕτως ἕπονται παρανόμοις τραπέζαις συνουσίαι ἀκρατεῖς, ἀφροδισίοις αἰσχροῖς ἀκροάσεις ἄμουσοι, μέλεσι καὶ ἀκούσμασιν ἀναισχύντοις θέατρα ἔκφυλα, θεάμασιν ἀνημέροις ἀπάθεια πρὸς ἀνθρώπους καὶ ὠμότης. διὰ τοῦτο ὁ θεῖος Λυκοῦργος ἐν ταῖς τρισὶ ῥήτραις, τὸ ἀπὸ πρίονος καὶ πελέκεως γίνεσθαι τὰ θυρώματα τῶν οἰκιῶν καὶ τὰς ἐρέψεις, ἄλλο δ' ὄργανον μηδὲ προσφέρεσθαι· D οὐ πολεμῶν δή που τερέτροις καὶ σκεπάρνοις, καὶ ὅσα λεπτουργεῖν πέφυκεν, ἀλλ' εἰδὼς ὅτι διὰ τοιούτων ἔργων οὐκ εἰσοίσεις κλινίδιον ἐπίχρυσον, οὐδὲ τολμήσεις εἰς οἰκίαν λιτὴν ἀργυρᾶς εἰσενεγκεῖν τραπέζας, καὶ τάπιδας ἁλουργεῖς, καὶ λίθους πολυτελεῖς· ἀλλ' ἕπεται οἰκίᾳ καὶ κλίνῃ καὶ τραπέζῃ καὶ κύλικι τοιαύτῃ δεῖπνον ἀφελὲς, καὶ ἄριστον δημοτικόν. ἀρχῇ δὲ μοχθηρᾶς διαίτης, ἄθηλος ἵππῳ πῶλος ὡς ἅμα τρέχει πᾶσα τρυφὴ καὶ πολυτέλεια. ποῖον οὖν οὐ πολυτελὲς δεῖπνον, εἰς ὃ θανατοῦταί τι ἔμψυχον. μικρὸν ἀνάλωμα ἡγούμεθα ψυχήν; οὔπω λέγω, τάχα μητρὸς, ἢ πατρὸς, ἢ φίλου E τινὸς, ἢ παιδὸς, ὡς ἔλεγεν Ἐμπεδοκλῆς· ἀλλ' αἰσθήσεώς τε μετέχουσαν, ὄψεως, ἀκοῆς, φαντασίας, συνέσεως, ἣν ἐπὶ κτῆσει τοῦ οἰκείου καὶ φυγῇ τοῦ ἀλλοτρίου παρὰ τῆς φύσεως ἕκαστον εἴληχε. σκόπει δὲ, ἡμᾶς πότερον βέλτιον ἐξημεροῦσιν τῶν φιλοσόφων οἱ καὶ τέκνα καὶ φίλους καὶ πατέρας καὶ γυναῖκας ἐσθίειν κελεύοντες, ὡς ἀποθανόντας, ἢ Πυθαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς, ἐθίζοντες εἶναι καὶ πρὸς τὰ ἄλλα μέρη δικαίους. σὺ μὲν καταγελᾷς τοῦ τὸ πρόβατον μὴ ἐσθίοντος· ἀλλ' ἡμεῖς γε (φήσουσι) θεασάμενοι τοῦ πατρὸς τεθνηκότος ἢ τῆς μητρὸς ἀποτεμόντα μερίδας, καὶ τῶν φίλων ἀποπεμπόμενον τοῖς μὴ παροῦσι, τοὺς δὲ παρόντας καλοῦντα, καὶ F παρατιθέντα τῶν σαρκῶν ἀφειδῶς, μή τι γελάσωμεν; ἀλλὰ καὶ νῦν ἴσως ἁμαρτανόμεν ὅτε ἁπτόμεθα τῶν βιβλίων τούτων, μὴ καθαιρόμενοι χεῖρας καὶ ὄψεις καὶ πόδας καὶ ἀκοὰς, εἰ μὴ νὴ Δία ἐκείνων καθαρμός ἐστι, τὸ περὶ τούτων διαλέγεσθαι, ποτίμῳ λόγῳ (ὥς φησι Πλάτων)

ἁλμυρὰν ἀκοὴν ἀποκλυζομένους. εἰ δὲ θείη τις τὰ βιβλία A
παρ' ἄλληλα καὶ τοὺς λόγους, ἐκεῖνα μὲν Σκύθαις φιλοσο-
φεῖσθαι καὶ Σογδιανοῖς καὶ Μελαγχλαίνοις, περὶ ὧν Ἡρό-
δοτος ἱστορῶν ἀπιστεῖται· τὰ δὲ Πυθαγόρου καὶ Ἐμπεδοκλέους
δόγματα, νόμοι τῶν παλαιῶν ἦσαν Ἑλλήνων καὶ πυεῖαι
καὶ δίαιται, ὅτι πρὸς τὰ ἄλογα ζῷα δίκαιον ἡμῖν οὐδέν ἐστιν.
τίνες οὖν ὕστερον τοῦτο ἔγνωσαν,

Οἳ πρῶτοι κακοεργὸν ἐχαλκεύσαντο μάχαιραν
Εἰνοδίην, πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων.

οὕτω τοι καὶ οἱ τυραννοῦντες ἄρχουσι μιαιφονίας, ὥσπερ ἀπὸ τῶν
πρώτων ἀπέκτειναν Ἀθήνησι τὸν κάκιστον τῶν συκοφαι-
των, ὃς Ἐπιτήδειος προσηγορεύθη, καὶ δεύτερον ὁμοίως καὶ B
τρίτον. εἶτα ἐκ τούτου συνήθεις γενόμενοι, Νικήρατον ἑώρων
ἀπολλύμενον τὸν Νικίου, καὶ Θηραμένην τὸν στρατηγὸν, καὶ Πο-
λέμαρχον τὸν φιλόσοφον. οὕτω δὲ πρῶτον ἄγριόν τι ζῷον
ἐβρώθη καὶ κακοῦργον, εἶτα ὄρνις τις ἢ ἰχθὺς εἵλκυστο· καὶ γευσά-
μενον οὕτω καὶ προμελετῆσαν ἐν ἐκείνοις τὸ νικοῦν, ἐπὶ
βοῦν ἐργάτην ἦλθε, καὶ τὸ κόσμιον πρόβατον, καὶ τὸν οἰκου-
ρὸν ἀλεκτρυόνα· καὶ κατὰ μικρὸν οὕτω τὴν ἀπληστίαν τονώσαν-
τες, ἐπὶ σφαγὰς ἀνθρώπων καὶ φόνους καὶ πολέμους προῆλ-
θον. ἀλλ' ἐὰν μὴ προσαποδείξῃ τις ὅτι χρῶνται κοινοῖς αἱ C
ψυχαὶ σώμασιν ἐν ταῖς παλιγγενεσίαις, καὶ τὸ νῦν λογικὸν αὖ-
θις γίνεται ἄλογον, καὶ πάλιν ἥμερον τὸ νῦν ἄγριον· ἀλλάσσει
δὲ ἡ φύσις ἅπαντα καὶ μετοικίζει, σαρκῶν ἀλλογνῶτι περι-
στέλλουσα χιτῶνι· τοῦτο οὐκ ἀποτρέπει τὸν αἱρούμενον τὸ ἀ-
κόλαστον, ὃ καὶ σώματι νόσους καὶ βαρύτητας ἐμποιοῦν, καὶ
ψυχὴν ἐπὶ πόλεμον ἀνομωτέρων τε ἐπομένην διαφθεί-
ρειν. ὅταν ἐθισθῶμεν μὴ αἵματος ἄνευ καὶ φόνου μὴ ξένον ἑ-
στιᾶν, μὴ γάμον ἑορτάζειν, μὴ φίλοις συγγίνεσθαι. καίτοι τῆς
λεγομένης ταῖς ψυχαῖς εἰς σώματα πάλιν μεταβολῆς, εἰ μὴ
πίστεως ἄξιον τὸ ἀποδεικνύμενον, ἀλλ' εὐλαβείας τε μεγά- D
λης καὶ δέους τὸ ἀμφίβολον. οἷον εἴ τις ἐν νυκτομαχίαις στρατο-
πέδων ἀνδρὶ πεπτωκότι καὶ τὸ σῶμα κρυπτομένῳ τοῖς ὅπλοις
ἐπιφέρων ξίφος, ἀκούσει τινὸς λέγοντος οὐ πάνυ μὲν εἰδέναι
βεβαίως, οἴεσθαι δὲ καὶ δοκεῖν υἱὸν αὐτοῦ τὸν κείμενον, ἢ ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἢ πατέρα, ἢ σύσκηνον εἶναι. τί βέλτιον ὑπονοίᾳ προσ-
θέμενον οὐκ ἀληθεῖ προέσθαι τὸν ἐχθρὸν ὡς φίλον, ἢ κατα-
φρονήσαντα τὸ μὴ βέβαιον πρὸς πίστιν ἀνελεῖν τὸν οἰκεῖον ὡς πο-
λέμιον; ἐκεῖνο δεινὸν φήσετε πάντες. σκόπει δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ τρα-
γῳδίᾳ Μερόπην, ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτὸν ὡς φονέα τοῦ υἱοῦ πέλεκυν
ἀραμένην, καὶ λέγουσαν, Ὠνητέραν δὴ τήνδ' ἐγὼ δίδωμί σοι E
πληγήν, ὅσον ἐν τῷ θεάτρῳ κίνημα ποιεῖ, συνεξορθιάζουσα
φόνου, καὶ δέος μὴ φθάσῃ τὸν ἐπιλαμβανόμενον γέροντα καὶ
τρώσῃ τὸ μειράκιον. εἰ δ' ἕτερος λέγων παρεστήκει γέρων, παῖ-
σον, πολέμιός ἐστιν. ἕτερος δέ, μὴ παίσῃς, υἱός ἐστι· πότερον ἀ-
δίκημα μεῖζον, ἐχθροῦ κόλασιν ἐκλιπεῖν διὰ τὸν υἱὸν, ἢ τεκνο-
κτονίᾳ περιπεσεῖν ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν ἐχθρὸν ὀργῆς, ὁπότε τοίνυν
οὐ μῖσος ἐστὶν οὐδὲ θυμὸς ὁ πρὸς τὸν φόνον ἐξάγων ἡμᾶς, οὐδὲ
ἄμυνα, οὐδὲ φόβος ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς ἡδονῆς μέρος ἕ-
στηκεν ἱερεῖον ἀνακεκλασμένῳ τραχήλῳ ὑποκείμενον, εἶτα
λέγει τῶν φιλοσόφων ὁ μὲν, κατάκοψον, ἄλογόν ἐστι τὸ ζῷον· ὁ δὲ, F
ἀνάσχου. τί γὰρ εἰ συγγενοῦς ἢ θεοῦ τινος ἐνταῦθα ψυχὴ κεχώρη-
κεν; ἴσος γε, ὦ θεοί, καὶ ὅμοιος ὁ κίνδυνος ἔχει, ἂν ἀπειθῶ
φαγεῖν κρέας, ἂν ἀπιστῶ φονεῦσαι τέκνον, ἢ ἕτερον οἰκεῖον.

A ſalſum auditum proluimus. Tamen ſi quis libro-
rũ diſputationumq; inſtituat comparationem: de-
prehendet iſtorum philoſophiam ad Scythas perti-
nere, Sogdianos & Melanchlænos, de quibus ſcri-
benti Herodoto non habetur fides: Pythagora aũt
& Empedoclis decreta, leges fuiſſe priſcorum Græ-
corum, hoſq; eorum inſtitutis in vita degenda ſte-
tiſſe, neq; eos vllã in bruta vim feciſſe. Qui ergo ſũt,
qui poſtea tẽporis decreuerunt cædes animalium?

Qui primum gladios duxere ex ære malignos,
Primi & aratoris guſtarunt viſcera tauri.

Hoc ſane modo etiam tyranni homicidiorum ini-
tia iaciunt. vt Athenis principio interfecerunt peſ-
B ſimum ſycophantam, qui Epitedeus appellabatur:
itemque ſecundum & tertium. deinde cædibus ad-
ſueti Niceratum Niciæ F. interfici viderũt, & im-
peratorem Theramenem, atq; Polemarchum phi-
loſophum. Sic ab initio ferum aliquod & noxium
animal deuoratum fuit: deinde auis aliqua aut pi-
ſcis. donec his condocefacta & guſtui adſueta libi-
do ad bouem operarium progreſſa eſt, & ouem quæ
nos ornat, cuſtodemq; domus gallum. itaq; paula-
tim inexpletã roborantes auiditatem in cædes ho-
minum & bella ſunt delapſi. Verum niſi quis præ-
terea demõſtret, animas dum renaſcuntur, promiſ-
C cue vti corporibus hominum & brutorum, & quod
nunc eſt brutũ, poſt fieri hominem, ac per vices fe-
rum ac manſuetum, naturamq; omnia mutare &
transferre alieno carnis velantem amictu: hæc non
auertunt eũ qui gulæ ſe dedidit: quod gulæ ſtudium &
corpori morbos grauedinemq; ingenerat, & ani-
mam ad bellum traductam iniuſtius vitiat: vbi nos
adſuefecimus, vt abſq; cæde & ſanguine neq; ho-
ſpitem excipere, neq; nuptias celebrare, neq; cum
amicis viuere velimus. Quod ſi illa quæ de anima-
rum per viciſſitudinẽ quandam in corpora illapſu
diſputantur, non faciunt fidem: attamen dubitatio
D ipſa magnam nos cautionem, magnum iubet adhi-
bere metum. Verbi gratia: ſi in nocturno aliquis
prœlio in virum qui collapſus armis corpus coope-
riat, irruat ſtricto gladio, audiatq; interim quendã
dicere, Non certo ſibi conſtare, putare tamen eũ
qui iacet imminentis eſſe filium, fratrem, patrẽ, aut
contubernalem: præſtatne opinioni ei falſæ ſub-
ſcribentem dimittere hoſtem amici loco: aut con-
temta ea, quod ad fidem faciendam firma ſatis non ſit,
domeſticum pro hoſte interficere? hoc ſane omnes
dicetis indignum fore facinus. Conſidera mihi et-
iam Meropen illã, quæ ſublata ſecuri filium, quem
E percuſſorem filii putat eſſe, ferire iam volens dicit,

Penetrabili te mactabo ictu nunc ego hoc:

quantum in theatro excitat motum intentorum
cordi, ac metuentium ne ſenem anteuertat inhi-
bentem, adoleſcentemque feriat. At enim ſi tum
alius aliquis ſenex adſtitiſſet, dixiſſetque, Feri, ho-
ſtis eſt: alius, Ne ferias, filius eſt. quæro vtrum ſit
flagitium maius, Filii gratia hoſtem impunitum di-
mittere, an ob iram aduerſus inimicum, incidere
in cædem filii? Quapropter, quandoquidem non
odium nos, non ira, non vlciſcendi cupiditas in
brutorum cædem agit, ſed ad partem aliquam vo-
F luptatis parandam adſtat reducta ceruice victima,
neci deſtinata: ſi iam philoſophorum alius dicat,
Perime, brutum eſt animal: alius, Inhibe necẽ. quid
enim, ſi in hoc corpus cognati alicuius aut dei a-
nima conceſſerit? proh deum fidem, in eodemne
verſor periculo, ſiue hoc credẽs abſtineo carnis eſu: ſiue fidẽ derogãs interficio filiũ aut aliquẽ aliũ neceſſariorũ?

impar verò huic disputationi est Stoicorum pro esu A carnium decertatio? Quis.n. est iste, cui tā multa in ventrē & culinā ora patent? Cur voluptatem effeminatā dicentes, & neq; inter bona, neq; inter ea, quæ præcipua vocāt, neq; inter naturæ conuenientia numerātes, tanto studio pro iis laborāt, quæ ad voluptatem cōducunt? Certe cōsequens hoc erat, vt cum è cōuiuiis vnguentū & placentas exegisset, multo magis carnem & sanguinem auersarentur. Nunc velvti si suā philosophandi rationē ad diarias redituū instituissent annotationes, sumtū in res inutiles atq; ociosas faciendum amputāt: inhumanitatem luxus atq; crudelitatem nō aversantur. Quid B tum postea? dicent. nulla nobis cū brutis est familiaritas. Ne cum vnguentis quidem, inquam & exoticis condimentis. & tamen hæc, tanquam invtilia & supervacanea, solique voluptati inseruientia, vndiq; expellitis. Verum enimuerò hoc ipsum iam nunc dispiciamus, an nullo nobis iure natura brutum animantium genus devinxerit: non artificiose hoc aut sophistarum more disputātes: sed in ipsas nostrorum animorum affectiones intuiti, humaniterq; nobiscum ista meditantes atq; perpendentes.

* * *

A οὐκ ἴσος δέ τις ὁ ἀγὼν ἐστι τοῖς Στωϊκοῖς ὑπὲρ τῆς σαρκοφαγίας. τίς ὁ πολύστομος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ὀπτανεῖα; τί τὴν ἡδονὴν θηλύνοντες καὶ διαβάλλοντες, ὡς οὔτε ἀγαθὸν οὔτε προηγούμενον οὔτε οἰκεῖον, οὕτως περὶ τὰ περὶ τῶν ἡδονῶν ἐσπουδάκασι; καὶ μὴν ἀκόλουθον ἦν αὐτοῖς, εἰ μύρον ἐξελαύνουσι καὶ πέμμα τῶν συμποσίων, μᾶλλον αἷμα καὶ σάρκα δυσχεραίνειν, νῦν δὲ ὥσπερ εἰς τὰς ἐφημερίδας φιλοσοφοῦντες, δαπάνην ἀφαιροῦσι τῶν δείπνων ἐν τοῖς ἀχρήστοις καὶ περιττοῖς, τὸ δὲ ἀνήμερον τῆς πολυτελείας καὶ φονικὸν οὐ παραιτοῦνται. ναὶ (φησὶν) οὐδὲν γὰρ ἡμῖν πρὸς B τὰ ἄλογα οἰκεῖόν ἐστι. οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ μύρον, (φαίη τις ἄν) οὐδὲ πρὸς τὰ ξενικὰ τῶν ἡδυσμάτων· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀποτρέπεσθε, τὸ μὴ χρήσιμον μηδὲ ἀναγκαῖον ἐν ἡδονῇ, πανταχόθεν ἐξελαύνοντες. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἤδη σκεψώμεθα, τὸ μηδὲν εἶναι πρὸς τὰ ζῶα δίκαιον ἡμῖν, μηδὲ τεχνικῶς, μηδὲ σοφιστικῶς, ἀλλὰ τοῖς πάθεσιν ἐμβλέψαντες τοῖς ἑαυτῶν, καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἀνθρωπικῶς λαλήσαντες καὶ ἀνακρίναντες.

C

PLVTARCHI QVÆstiones Platonicæ.

Q Vidnam rei hoc est, q; Socratem deus aliis obstetricis ministerium præstare iussit, ipsum gignere prohibuit? Sic enim in Theeteto ipse loquitur, non vtique suo more ludens & iocans: D neq; enim adhibuisset dei nomē dicto non serio. Et alioqui Plato eo in libro multa arroganter ac per iactantiam dicta Socrati tribuit. de quibus etiam hoc est. Multi enim, o lepidum caput, eo sunt erga me animo, vt parati sint illico mordere, quoties aliquid delirii eis adimo: putantq; dudum benevolentia hoc me facere. admodū quippe ignorāt neminem deum male velle hominibus, ac proinde me quoq; nihil horum malevolētiæ impulsu facere: sed quia nefas ducam mendacio assētiri, aut veritatem obruere. Numnam igitur suam naturam vt maiore iudicii vi ac facunditate præditam, dei nomine affecit? sic vt Menander: E

Nam mens nobis Deus est.--

& Heracletus: Ingenium hominis numen. Aut diuina aliqua causa, geniusque aliquis Socrati hunc philosophandi morem præcepit? vt semper alios examinans, fastu eos & errore atque arrogantia, quibus rebus primum sibi ipsis, deinde etiam vna agentibus erant molesti, liberaret. Ea enim tempestate quasi fortuna quadam sophistæ in Græcia proveniebant frequentes, quib. adolescentes multum pendentes pecuniæ, implebantur doctrinæ ac sapentiæ opinione, studioque disputandi certatim: F quod genus disputationis inutilibus contentionibus ocium tempusque conterebat, neq; pulcri aut vtilitatis quicquam habebat. Socrates autem ratione disserēdi ad redarguendū apposita instructus, eaq; tanquā purgāte vtens medicamento, eo fidem sibi autoritatemq; comparabat, q; alios refellens nihil ipse affirmabat: & admittebatur facilius, quia vna quærere veritatem, nō suā opinionē defendere videbatur.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ Πλατωνικὰ ζητήματα.

ΤΙ δήποτε τὸν Σωκράτην ὁ θεὸς μαιοῦσθαι μὲν ἐκέλευσεν ἑτέροις, αὐτὸν δὲ γεννᾶν ἀπεκώλυσεν; ὡς ἐν Θεαιτήτῳ λέγει. οὐ D γὰρ εἰρωνευόμενός τε καὶ παίζων προσεχρήσατο ἂν τῷ τοῦ θεοῦ ὀνόματι. καὶ ἄλλως ἐν τῷ Θεαιτήτῳ πολλὰ μεγάλαυχα καὶ σοβαρὰ Σωκράτει περιτέθεικεν, ὧν καὶ ταῦτά ἐστι, Πολλοὶ γὰρ δή, ὦ θαυμάσιε, οὕτω πρός με διατεθήκασιν, ὥστε ἀτεχνῶς δάκνειν ἕτοιμοι εἶναι, ἐπειδάν τινα λῆρον αὐτῶν ἀφαιρῶμαι. καὶ οὐκ οἴονταί με εὐνοίᾳ τοῦτο ποιεῖν· πόῤῥω ὄντες τοῦ εἰδέναι ὅτι οὐδεὶς θεὸς δύσνους ἀνθρώποις· οὐδὲ ἐγὼ δυσνοίᾳ τοιοῦτον οὐδὲν δρῶ, ἀλλά μοι ψεῦδός τε συγχωρῆσαι, καὶ ἀληθὲς ἀφανίσαι, οὐδαμῶς θέμις. πότερον οὖν τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ὡς κριτικωτέραν καὶ γονιμωτέραν οὖσαν, θεὸν προσεῖπε; καθάπερ Μένανδρος. ὁ νοῦς E γὰρ ἡμῶν ὁ θεός. καὶ Ἡράκλειτος, ἦθος ἀνθρώπου δαίμων. ἢ θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον ὡς ἀληθῶς αἴτιον ὑφηγήσατο Σωκράτει τοῦτο τῆς φιλοσοφίας τὸ γένος, ᾧ τοὺς ἄλλους ἐξετάζων ἀεί, τύφου καὶ πλάνης καὶ ἀλαζονείας, καὶ τοῦ βαρεῖς εἶναι πρῶτον μὲν αὐτοῖς, εἶτα καὶ τοῖς συνοῦσιν, ἀπήλλαττε; καὶ γὰρ ὥσπερ ἐκ τύχης τότε φορὰν γενέσθαι συνέβη σοφιστῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· καὶ τούτοις οἱ νέοι πολὺ τελοῦντες ἀργύριον, οἰήματος ἐπληροῦντο, καὶ δοξοσοφίας, καὶ λόγων ζήλου, σχολὴν καὶ διατριβὰς ἀπράκτους ἐν ἔρισι καὶ φιλοτιμίαις ἄγοντες, καλὸν δὲ F καὶ χρήσιμον οὐδὲν οὐδ' ὁτιοῦν. τὸν οὖν ἐλεγκτικὸν λόγον ὥσπερ καθαρτικὸν ἔχων φάρμακον ὁ Σωκράτης, ἀξιόπιστος ἦν, ἑτέρους ἐλέγχων, τῷ μηδὲν ἀποφαίνεσθαι· καὶ μᾶλλον ἥπτετο, δοκῶν ζητεῖν κοινῇ τὴν ἀλήθειαν, οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ δόξῃ βοηθεῖν.